

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(назва дисципліни)

підготовки _____ **магістра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **014.07 Середня освіта (Географія)** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. _____

Економіка) _____

(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Переддипломна педагогічна практика» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія. Економіка)».

Розробник: к. п. н., доц. Ткачук Н. М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної / освітньо-наукової / освітньо-творчої програми:

Потапова А. Г.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 12 від 19 червня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014.07 Середня освіта (Географія) Середня освіта (Географія. Економіка) Магістр	Нормативний
Кількість годин / кредитів 180/6		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
		Лекції 0 год.
		Практичні 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 168/158год.
		Консультації 12/22год.
	Форма контролю: диференційований залік	
Мова навчання українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Викладач	Наукові керівники здобувачів
Науковий ступінь	кандидати наук, доктори наук
Вчене звання	доценти, професори
Консультації	https://vnu.edu.ua/uk/chairs/ekonomichnoyi-ta-socialnoyi-geografiyi

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу. Педагогічна практика здобувача-магістранта займає пріоритетне місце в системі професійної підготовки майбутнього вчителя, викладача географії та економіки, є невід'ємною складовою процесу підготовки спеціалістів у закладі вищої освіти.

Проведення практичної підготовки студентів регламентується «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженим Наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93, зі змінами, згідно з наказом Міністерства освіти України від 20 грудня 1994 р. № 351. Практика здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (протокол № 8 від 29.06.2022 р.).

Практика забезпечує єдиний комплексний підхід до організації навчальної підготовки, системності, безперервності і послідовності навчання студентів. Вона є важливим видом навчальної роботи, покликаний оптимально підготувати майбутніх фахівців здійснення професійної діяльності в закладах ЗСО, фахової передвищої освіти. Згідно з навчальним планом, на першому курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачено проведення переддипломної педагогічної практики (2 семестр) тривалістю 6 робочих тижнів. Педагогічна практика має свою специфіку, оскільки передбачає підготовку майбутніх вчителів до професійної діяльності в старшій профільній школі, а також викладацької діяльності в закладах фахової передвищої освіти. Базою педагогічної практики можуть бути заклади загальної середньої освіти, а також заклади фахової передвищої освіти.

Передбачається можливе поєднання проходження практичної підготовки в межах однієї програми (по 3 робочих тижні) в різних типах закладів освіти за умови укладення договорів із базами практики.

Практика покликана закріпити та поглибити знання, здобуті студентами у процесі теоретичного навчання, сформувати й удосконалити навички виконання професійних функцій та завдань. Безпосередня діяльність в реальних закладах створює сприятливі умови для цілеспрямованої систематичної науково-дослідної роботи здобувачів-магістрантів і є початком активного становлення майбутніх педагогів.

Пререквізити

Освітні компоненти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), що містять знання, уміння й навички, необхідні для опанування освітньої компоненти «Переддипломна педагогічна практика»: освітні компоненти циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Економіка).

Постреквізити

По завершенню вивчення освітньої компоненти «Переддипломна педагогічна практика» здобувачі закріплюють знання, уміння та навички методики навчання географії, економіки на профільному рівні, сформулюють усвідомлення про необхідність поглиблення теоретико-практичних знань із загальнопрофесійних і фахових ОК, зможуть уточнити проблематику та завдання магістерської роботи.

Мета і завдання освітньої компоненти

Метою переддипломної педагогічної практики є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти компетентностей, необхідних для викладацької роботи в старшій профільній школі, закладах фахової передвищої освіти, розвиток здатності виконувати професійні завдання науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі географії, економіки, педагогіки та методики навчання.

Основними завданнями освітньої компоненти є:

- ознайомлення здобувачів з навчальною, виховною та науково-методичною роботою вчителя закладу загальної середньої освіти, викладача закладу фахової передвищої освіти;
- формування системи знань про структуру і зміст навчальних програм з географії, економіки на етапі профільної освіти;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у ЗЗСО, закладах фахової передвищої освіти, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування вмінь опрацювання науково-методичних та інформаційних джерел при підготовці занять;
- формування досвіду педагогічної, викладацької роботи, морально-етичних якостей сучасного педагога, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- організація науково-дослідної роботи в умовах педагогічної діяльності

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Переддипломна педагогічна практика»:

Загальні компетентності:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (**ЗК1**);
- здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт (**ЗК3**);
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним (**ЗК4**);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення

(ЗК5);

– здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати (ЗК7).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності (ФК1);

– здатність використовувати інновації у професійній діяльності (ФК2);

– здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя (ФК3);

– здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання (ФК4);

– здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку (ФК5);

– здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу (ФК6);

– здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища (ФК7);

– здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності (ФК8);

– здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички (ПК1);

– здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду (ПК2);

– здатність здійснювати самостійно та організовувати дослідницьку діяльність здобувачів освіти з використанням сучасних методів і технологій, прикладних географічних досліджень природних і суспільних явищ та процесів, адаптованих під конкретні умови освітньої діяльності, узагальнювати отримані результати, презентувати їх (ПК3);

– здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної педагогічної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем (ПК4);

– здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі з метою розширення й актуалізації географічних і психолого-педагогічних знань, пояснювати їх письмовими, усними та візуальними засобами на різних просторових рівнях (світовому, регіональному, державному, локальному), працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом (ПК5);

– здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності (ПК6);

– здатність до організації та проведення позанавчальної роботи здобувачів освіти географічного, краєзнавчого, туристського або іншого фахового спрямування (ПК7);

– здатність оперувати системними економічними знаннями для формування в учасників освітнього процесу підприємливості та фінансової грамотності (ПК8);

– вміння використовувати фундаментальні економічні поняття, процеси та явища в умовах ринкової економіки на рівні суб'єкта господарювання, держави та світу (ПК9).

Програмні результати навчання

Результатом вивчення освітньої компоненти «Переддипломна педагогічна практика» є:

– демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних

і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області **(PH1)**;

- демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо **(PH2)**;

- називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість **(PH3)**;

- формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність **(PH4)**;

- визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження **(PH6)**;

- визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності **(PH7)**;

- описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя **(PH8)**;

- демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання **(PH9)**;

- називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності **(PH10)**;

- демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу **(PH11)**;

- знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища **(PH12)**;

- демонструє здатність діяти автономно і в команді **(PH13)**;

- демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів **(PH14)**;

- розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків **(PH1)**;

- обирає шляхи розв'язання практичних задач у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позанавчальної роботи, творчо застосовує методи формування ключових і предметних географічних компетентностей здобувачів у закладах освіти різного типу **(PH2)**;

- знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання географії, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії та освітнього процесу з географії, організовувати дослідницьку роботу **(PH3)**;

- обґрунтовує вибір сучасних методів і технологій прикладних географічних досліджень, профільного навчання географії, позанавчальної роботи зі здобувачами освіти, володіє методикою географічних досліджень, необхідних для організації практичних занять з географії та позашкільної роботи, демонструє вміння організовувати дослідницьку роботу здобувачів освіти **(PH4)**;

- обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і

національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори (ПРН5);

– демонструє володіння спеціалізованими вміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності (ПРН6);

– здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології (ПРН7);

– здійснює планування та реалізацію подальшого життя на основі економічних і фінансових знань, умінь, навичок та цінностей для досягнення особистих, професійних та суспільних цілей (ПРН8);

– володіє критичним та аналітичним мисленням, що базується на фундаментальних поняттях, процесах та явищах економіки, задля реалізації діяльності на мікро-, мезо- та макро- рівнях (ПРН9).

IV. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість (ЗЗСО)	Зміст, основні завдання, тривалість (заклади фахової передвищої)
1. Підготовчий	Підготовка та участь у проведенні настановної конференції, визначення мети, завдань і функцій педагогічної практики; ознайомлення з вимогами до магістрантів, режимом роботи їх у закладі, формою звітності. 1-й день практики. Ознайомлення з особливостями організації освітнього процесу в старшій профільній школі (ознайомлення із завданнями і основними напрямками роботи школи на сучасному етапі, бесіда з директором школи, завучами щодо структури управління школою, системи освітньої роботи, режиму роботи, проблем, над якими працює школа). Складання детального плану проходження практики на весь її період. Проходження інструктажу про порядок проходження практики та з техніки безпеки.	Підготовка та участь у проведенні настановної конференції, визначення мети, завдань і функцій педагогічної практики; ознайомлення з вимогами до магістрантів, режимом роботи їх у закладі, формою звітності. 1-й день практики. Ознайомлення з особливостями організації освітнього процесу в закладі фахової передвищої освіти (ознайомлення із завданнями і основними напрямками роботи закладу на сучасному етапі, бесіда з директором/ректором, завучами/проректорами щодо структури управління, системи освітньої роботи, режиму роботи, освітньо професійною програмою). Складання детального плану проходження практики на весь її період. Проходження інструктажу про порядок проходження практики та з техніки безпеки.
2. Ознайомлювальний	2-й і 3-й дні практики передбачають: 1. Ознайомлення із розділами навчальної програми з предмета (й відповідно календарного плану), зміст яких вивчатиметься учнями впродовж періоду практики. 2. Опрацювання плану виховної роботи класного керівника 3. Знайомство практикантів з класним колективом (відповідно до розподілу магістрів по класах). 4. Спостереження за проведенням уроків провідними вчителями школи; обговорення уроків. 5. Вивчення предметного, дидактичного,	2-й і 3-й дні практики передбачають: 1. Ознайомлення із видами навчальних занять (Положення про організацію освітнього процесу в закладі; ознайомлення з кредитно-рейтинговою організацією навчальної дисципліни, яку доручено викладати). 2. Ознайомлення зі змістом та навчальною програмою з географії, економіки (й відповідно календарного плану, який буде реалізовуватись впродовж періоду практики). 3. Ознайомлення з методичною базою, розкладом занять. 4. Ознайомлення із планом виховної

	<p>технічного та методичного забезпечення освітнього процесу з географії, економіки.</p> <p>6. Спостереження різних форми позакласної та виховної освітньої діяльності у тому класі, у якому вони виконують обов'язки класного керівника</p> <p>7. Підбір наукової, методичної, хрестоматійної літератури, інтернет-ресурсів та інструментів.</p>	<p>роботи в академічній групі; виконання обов'язків помічника куратора академічної групи.</p> <p>4. Спостереження за проведенням занять провідними викладачами закладу (уроки, лекції; семінарські заняття; консультації).</p> <p>5. Підбір наукової, методичної, хрестоматійної літератури, інтернет-ресурсів та інструментів.</p>
3. Основний	<p>Основний етап починається із другої половини 1-го тижня, завершується на останньому тижні практики; передбачає таку роботу:</p> <p>1. Систематична підготовка магістрів до проведення уроків і виховних заходів (опрацювання науково-методичної, хрестоматійної літератури, підбір засобів навчання тощо).</p> <p>2. Послідовне вивчення студентами методичного досвіду роботи вчителів географії та економіки, а також – класного керівника (відвідування занять, консультації, аналіз уроків, відвідування уроків та виховних заходів у магістрів-практикантів).</p> <p>3. Проведення уроків. Вибір теми, планування змісту навчального заняття та окреслення його методичного забезпечення узгоджується та обговорюється з учителем. Загалом здобувач-практикант проводить не менше 6-ти залікових уроків з географії та економіки.</p> <p>4. Проведення позакласних, виховних заходів згідно плану (проведення колективної творчої справи; організація дозвілля учнів (КВК, конкурси, туристичні походи, розважальні вечори), захід профорієнтаційного змісту тощо). Один з них заліковий.</p> <p>5. Всебічне вивчення студентами класного колективу, де вони виконують обов'язки класних керівників, підготовка інформації для написання психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив.</p> <p>6. Збір матеріалів з проблем наукового дослідження, проведення констатуючого експерименту для виявлення рівня розв'язання визначеної проблеми в практичних умовах. Збирання, узагальнення та систематизація студентом-практикантом практичного матеріалу для написання методичного розділу за темою кваліфікаційної роботи.</p>	<p>Основний етап починається із другої половини 1-го тижня, завершується на останньому тижні практики; передбачає таку роботу:</p> <p>1. Систематична підготовка магістрів до проведення уроків/навчальних занять і виховних заходів (опрацювання науково-методичної, хрестоматійної літератури, підбір засобів навчання тощо).</p> <p>2. Проведення навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі.</p> <p>3. Розробка та узгодження плану-конспекту залікового заняття з використанням інноваційних методів навчання.</p> <p>4. Здійснення психолого-педагогічного аналізу проведених та відвіданих занять.</p> <p>5. Підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з навчальної дисципліни, або виховного заходу.</p> <p>6. Психолого-педагогічне вивчення як особистості окремих здобувачів, так і колективу групи в цілому.</p> <p>7. Збір матеріалів з проблем наукового дослідження, проведення констатуючого експерименту для виявлення рівня розв'язання визначеної проблеми в практичних умовах. Збирання, узагальнення та систематизація студентом-практикантом практичного матеріалу для написання методичного розділу за темою кваліфікаційної роботи.</p>
4. Підсумковий	<p>Підсумковий етап охоплює другу половину останнього тижня практики і передбачає узагальнення методичних матеріалів, розроблених студентами, підготовку їх до</p>	<p>Підсумковий етап охоплює другу половину останнього тижня практики і передбачає узагальнення методичних матеріалів, розроблених студентами,</p>

захисту, зокрема: підготовку індивідуального щоденника; детальні розробки конспекту одного з уроків та одного з виховних заходів; написання психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив.	підготовку їх до захисту, зокрема: підготовку індивідуального щоденника; детальні розробки конспекту одного із занять та одного з позааудиторних/виховних заходів; написання психолого-педагогічної характеристики.
---	---

*За умови проходження педагогічної практики у двох типах закладів освіти (по 3 тижні в кожному) зміст окремих етапів та індивідуальних завдань корелюється та уточнюється із керівником практики.

V. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Розробити детальний план проходження практики на весь її період.
2. Опрацювати навчальні програми та календарні плани вчителів/викладачів географії та економіки. Проаналізувати зміст та послідовність матеріалу, передбаченого для вивчення учнями впродовж практики.
3. Опрацювати план виховної роботи класного керівника/куратора академічної групи (того класу/групи, до якого прикріплений студент).
4. Опрацювати зміст матеріалу підручників, зосередивши увагу на ґрунтовному вивченні тих розділів, з яких магістр проводитиме уроки.
5. Проаналізувати методичне забезпечення курсів та особливості використання різних засобів навчання у процесі формування географічних та економічних знань учнів. Підібрати необхідні засоби навчання для проведення різних форм освітнього процесу.
6. Систематично опрацьовувати науково-методичну літературу та відповідні додаткові джерела, які необхідні у процесі організації освітнього процесу у відповідному закладі освіти.
7. Впродовж практики готувати власні методичні розробки для проведення уроків та виховних\позааудиторних заходів.
8. Систематично вивчати методику роботи вчителів/викладачів щодо формування предметних компетентностей учнів при вивченні географії та економіки.
9. Систематично вивчати досвід роботи класного керівника/куратора групи та інших педагогів.
10. Зібрати, систематизувати та узагальнити інформацію, необхідну для написання психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив/колективу академічної групи.
11. Підготувати документацію:
  - 1). Звіт, який передбачає аналітичну довідку та укладені авторські розробки:
    - а) конспект одного з уроків з аналізом кожної педагогічної дії;
    - б) детальну розробку одного з проведених виховних/позааудиторних заходів;
    - в) психолого-педагогічну характеристику на учнівський колектив/академічну групу.
  - 2). Оформити індивідуальний щоденник педпрактики.

VI. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИК

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів (макс.)
1. Теоретична підготовка: – знання предмету; – володіння матеріалом під час проведення уроків, позааудиторних занять та заходів	5
2. Психолого-педагогічна майстерність: – педагогічний такт – комунікабельність; – емпатійність; – неконфліктність тощо	5
3. Особистісні характеристики:	5

– дисциплінованість під час проходження практики; – ініціативність; – самостійність; – професійна спрямованість; – інноваційність тощо.	
4. Оцінювання процесу проходження практики: – оцінка проведених уроків (6 залікових по 5 балів): 1 урок 2 урок 3 урок 4 урок 5 урок 6 урок	30
5. Оцінка виховного заходу (1 заліковий – 5 балів)	5
6. Оцінювання звітної документації: – план-конспект уроку; – сценарій виховного заходу; – психолого-педагогічна характеристика.	10 10 5
7. Оцінювання допоміжної документації: – загальне оформлення щоденника; – оформлення допоміжної документації (конспекти уроків, наочний матеріал, схеми, знімки тощо).	5
8. Захист практики	20
ЗАЛІК включає суму балів: – за роботу студента впродовж практики у школі – макс. 50 б.; – оцінку звітної документації – макс. 30 б.; – бали, отримані за захист практики – макс. 20 б	100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика керівників щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати окремі дні практики без поважних причин, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами;
- чітко й вчасно виконувати завдання поставлені керівниками практики згідно із індивідуальним завданням;
- відвідувати консультації, які призначає керівник переддипломної педагогічної практики від кафедри;
- впродовж проходження переддипломної педагогічної практики студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури проведення та оцінювання контрольних заходів;
- брати участь у контрольних заходах та звітуванні.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником освітнього компоненту.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи даний освітній компонент, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть не чесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається у визначені терміни. Пропуск з поважних причин теми чи окремого заняття може бути відпрацьованим під керівництвом викладача та захистити у час передбачений графіком консультацій. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf).

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Основні завдання переддипломної педагогічної практики відображаються в Щоденнику практики, який ведеться за формою, затвердженою в ВНУ імені Лесі Українки.

Здобувач освіти здійснює відмітки в Щоденнику – записує зміст і обсяг виконаної роботи, а також її результати – продовж усієї практики. Фактичне виконання засвідчує керівник практики від бази практики.

Результатом практики має стати отримання результатів, які будуть використані у випускній кваліфікаційній роботі. Результати оформлюються у вигляді Звіту з переддипломної педагогічної практики.

По закінченні практики керівник від бази практики готує відгук на виконання програми практики.

Письмовий Звіт разом з Щоденником практики подається на рецензування безпосередньому керівнику практики від кафедри у термін, який визначається кафедрою та регламентується нормативними й методичними документами з організації і проведення практики.

Переданий на кафедру у встановленому порядку на кафедрі Звіт перевіряється керівником практики від кафедри. Якщо за результатами перевірки Звіту виявлено його відповідність встановленим вимогам, Звіт рекомендується до захисту перед комісією.

У випадку виявлення невиконаних робіт, невідповідності вимогам факультету, Звіт направляється на доопрацювання.

За результатами перевірки звіту безпосередній керівник практики від кафедри пише загальний відгук й визначає оцінку, з якою звіт рекомендується до захисту перед комісією. Оцінка керівника практики носить лише рекомендаційний характер і не є обов'язковою оцінкою захисту для комісії.

Основним документом, що свідчить про виконання студентом програми переддипломної педагогічної практики є письмовий звіт. Зміст звіту повинен розкривати знання і уміння студента, набуті ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики.

Рейтинг студента визначається відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Положення_про_практику__ред.pdf).

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за окремі змістові завдання практики. Максимальна кількість балів – 100 балів.

На залік з виробничої практики студент має представити увесь пакет документів, передбачених силябусом практики (щоденник практики, результати виконання індивідуального завдання у ЗВО, письмовий звіт про проходження переддипломної педагогічної практики, тощо).

Підведення підсумків практики, здійснює комісія для прийняття заліку, до складу якої можуть входити: декан факультету (директор інституту), завідувач кафедри, керівники практики від ЗВО, викладачі кафедри.

Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом (розпорядженням) на практику (але не пізніше ніж протягом десяти днів після її закінчення за умови, що практика відбувається у межах семестру або протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики).

Диференційована оцінка за виробничу практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента і враховується для під час визначення розміру стипендій разом з іншими підсумковими оцінками. У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку здобувачу освіти надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання.

За умови отримання незадовільної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії здобувач освіти відраховується з Університету.

Щоденник студента про проходження практик зберігається на кафедрі протягом 3 років після випуску студента із закладу вищої освіти, решта документації практик – протягом одного року після завершення навчання студента в Університеті.

Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бенедюк В. В. Методика підготовки студентів вищої школи до педпрактики та її організація: Методичні матеріали. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 28 с.

2. Вішнікіна Л. П. Компетентнісне навчання географії в основній школі : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2017. 407 с.

3. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. Дидактика географії : монографія (електронна версія). К. : Ніка-Центр, 2013. 570 с.

4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.

5. Географія (10–11 класи, рівень стандарту) : Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

6. Географія (10–11 класи, профільний рівень) : Навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

7. Економіка (10–11 класи, профільний рівень) : Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН України від 03 серпня 2022 року

№ 698.

URL:

URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednvaosvita/navchalniprogrami/navchalni%20programi-dlva-10-11-klasiv>

8. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: Підручник. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.

9. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

10. Найдьонов І. М. Викладання фінансово-економічних дисциплін: методика, технологія, управління: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 432 с.

11. Методика викладання економіки в школі : навчальний посібник. К. : Ліра, 2019. 184 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/441817.pdf

12. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії в профільній школі: теорія і практика: Монографія. К. : Педагогічна думка, 2013. 380 с.

13. Пометун О. І. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі : навч.-метод посіб. К., 2020. 104 с.

14. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. Загальна методика навчання географії: підручник. К. : Картографія, 2012. С. 94–139.

15. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Кондор, 2011. 628 с.

Допоміжна

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

2. Нечепурна Я. Б. Типові плани-характеристики з географії. *Географія*. 2015. № 17–18 (285–286). С. 62–74.

3. Ткачук Н.М. Педагогічні технології навчання в старшій профільній школі : навчально-методичний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 184 с.

4. Ткачук Н. М., Мандрик І.П., Петрук М. Є. Формувальне оцінювання як інноваційний аспект шкільної географічної освіти в новій українській школі. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія: педагогічні науки*. 2022. Вип. 206. С. 208–215.

5. Ткачук Н. М., Барський Ю. М. Практичні аспекти підготовки майбутніх вчителів географії, економіки до професійної діяльності в НУШ. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2022. № 3. С. 64–72.

6. Marusynets, M., Vovkochyn, L., Yakymenko, S., Tkachuk, N., & Tymchenko, A. Innovative educational technologies in the system of specialist's professional training. *Amazonia Investiga*, 2022. 11 (60). P. 177–186. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.19>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інтернет-ресурси

1. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua>.

2. Онлайн-медіа про освіту та виховання дітей в Україні «Освіторія». URL: <https://osvitoria.media/>.

3. Освітня платформа «Критичне мислення» <https://www.criticalthinking.expert/pro-nas/>.

4. Студія онлайн-освіти «EdEra». URL: <https://www.ed-era.com/courses>.

5. Освітній проєкт «На урок» <https://naurok.com.ua/project>.

6. Положення про проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Положення_про_практику__ред.pdf.

ІХ. ДОДАТКОВІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІ

Порядок організації та керівництво переддипломною педагогічною практикою

Переддипломна педагогічна практика для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Середня освіта (Географія. Економіка) проводиться згідно з навчальними

планами денної та заочної форм навчання. Протягом проходження переддипломної педагогічної практики та виконання основних завдань програми практики, кожен здобувач освіти повинен отримати конкретні результати з теми, що будуть відображені в уточненні проблематики випускної кваліфікаційної роботи.

Для безпосереднього керівництва практикою кожного здобувача освіти випускаюча кафедра призначає керівника з числа викладачів, які, як правило, мають досвід педагогічної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента відповідно до навчального навантаження викладачів, кафедрою призначаються (безпосередні) керівники переддипломної педагогічної практики, що приймають безпосередню участь у навчальному процесі.

Обов'язками керівників практики є:

- розробка та надання здобувачам індивідуальних завдань та інших вказівок для проходження практики, враховуючи специфіку спеціальності;
- контроль за своєчасністю формування та виконанням індивідуальних графіків проходження практики здобувачами;
- консультування здобувачів щодо виконання індивідуального завдання практики та оформлення звітних документів з практики;
- своєчасне оформлення відгуку і попередня оцінка роботи здобувача на практиці на підставі перевірки звіту з практики, результатів виконання індивідуального завдання та інших документів з практики.

Обов'язки керівників переддипломної педагогічної практики від бази практики

Для безпосереднього керівництва практикою кожного здобувача освіти керівник ЗВО – бази практики призначає (безпосереднього) керівника переддипломної педагогічної практики. Обов'язками керівників практики від ЗВО є:

- контроль дотримання студентами норм трудової дисципліни та техніки безпеки;
- розробка та надання здобувачам освіти індивідуальних завдань та інших вказівок для проходження практики, враховуючи тип закладу освіти (бази практики);
- контроль за своєчасністю формування та виконанням індивідуальних графіків проходження практики;
- консультування здобувачів освіти щодо виконання індивідуального завдання практики та оформлення документів з практики;
- створення умов для якісного виконання програми практики та сприяння здобувачам освіти у одержанні матеріалів для звіту і підвищенні кваліфікації;
- своєчасне оформлення відгуку (оцінивши ставлення до роботи, дотримання трудової дисципліни, рівень теоретичної та практичної підготовки тощо) і попередня оцінка роботи здобувача освіти на практиці на підставі перевірки звіту з практики, результатів виконання індивідуального завдання та інших документів з практики.

Обов'язки здобувачів-практикантів

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Середня освіта (Географія. Економіка) при проходженні переддипломної педагогічної практики зобов'язані:

- до початку практики на настановних зборах, а далі в індивідуальному порядку, отримати від керівника практики консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
- своєчасно (не пізніше зазначеної у направленні дати) прибути на базу практики;
- систематично працювати над виконанням завдань за програмою практики;
- у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені програмою практики, зазначені в індивідуальному графіку проходження практики та вказівками безпосереднього керівника;

- суворо дотримуватись режиму робочого дня, правил внутрішнього розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, які діють на базі практики;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- постійно підтримувати контакти з кафедрою та у призначений керівником практики від кафедри термін з'явитися на проміжний контроль/консультацію;
- висвітлити результати виконаної роботи та оформити їх у звіті про проходження практики відповідно до встановлених і діючих вимог кафедри до структури та оформлення звіту;
- своєчасно надати на кафедру звітні документи та у належний термін захистити матеріали практики, перед відповідною комісією.

Вимоги до проведення уроку

У сучасній школі вимоги до уроку поділяються на організаційні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні та етичні.

Організаційні вимоги до уроку:

1. Попереднє планування уроку:
  - опрацювання навчальної програми вчителем та узгодження тематичного й поурочного планування;
  - визначення дидактичної мети та завдань уроку;
  - складання конспекту уроку (у відповідності до навчальної програми); - підготовка різних засобів навчання.
2. Організація чіткості проведення уроку:
  - своєчасний початок;
  - логічна побудова і закінченість;
  - максимальне використання часу та оптимальний темп навчання;
  - свідомо дисципліна учнів впродовж всього уроку.

Дидактичні вимоги до уроку:

1. Забезпечення оптимального змісту уроку у відповідності з вимогами навчальної програми:
  - Досягнення мети уроку (пізнавальна, розвиваюча, ціннісно-формуюча).
  - Реалізація завдань уроку в цілому і на окремих його етапах.
  - Урок географії має бути цікавим.
2. Урок повинен логічно пов'язувати всі його структурні частини та проектуватись як складова великої теми чи розділу.
3. Дотримання принципів навчання та оптимальний вибір дидактичних інструментів, спрямованих на активізацію діяльності учнів.
  - Відповідність навчального матеріалу уроку сучасним досягненням географічної науки.
  - Цілеспрямоване формування інтелектуальних умінь учнів та організація їх творчої діяльності.
  - Доступність навчального матеріалу для сприйняття його школярами.
  - Дотримання принципу наочності. Застосування засобів навчання географії, що відповідають сучасним методичним вимогам і науково-технічним досягненням.
  - Раціональне поєднання різних дидактичних інструментів на кожному етапі уроку, що передбачає зміну видів діяльності та активізацію роботи учнів.
  - Практичне застосування учнями знань і вмінь у процесі вирішення навчальних завдань на всіх етапах уроку.
  - Диференційований підхід до організації навчання школярів.
4. Генералізація навчального матеріалу: виділення головної інформації у змісті, її зв'язок з попередньо отриманими знаннями.
5. Стовідсоткова зайнятість учнів упродовж усього уроку.
6. Систематичний контроль і корекція навчально-пізнавальної діяльності школярів.

7. Основний навчальний матеріал повинен бути засвоєний учнями на уроці. Одним з прийомів реалізації цього завдання є багаторазове повторення на різних рівнях засвоєння.

8. Використання міжпредметних зв'язків.

Психологічні вимоги до уроку:

1. Умотивованість навчально-пізнавальної діяльності учнів.
2. Позитивна психологічна атмосфера впродовж уроку.
3. Діяльнісний характер навчання (скерованість процесу навчання на розвиток компетентної особистості).
4. Урахування вікових та індивідуальних психологічних особливостей учнів.
5. Особистісно-орієнтований підхід до учнів.
6. Забезпечення імпровізаційних змін у ході уроку у відповідності до зміни емоційного стану дітей.

Етичні вимоги до уроку:

1. Демократичний стиль спілкування вчителя з учнями.
2. Активна співпраця вчителя і школярів та відповідна взаємодопомога.
3. Педагогічна тактовність учителя у відношеннях з учнями.

Санітарно-гігієнічні вимоги до уроку:

1. Утримання класного приміщення у належному санітарно-гігієнічному стані.
2. Забезпечення відповідного температурного режиму приміщення.
3. Забезпечення належних норм освітлення.
4. Запобігання виникненню перевтоми учнів.

Психолого-педагогічна характеристика класного колективу

(При написанні характеристики пункти не нумеруються)

Орієнтовна схема вивчення і написання характеристики класу включає:

1. Загальні відомості про клас. Кількість учнів, з них – дівчат і хлопців. Вік учнів.
2. Структура колективу і взаємини у ньому.
  - Актив класу. Його склад, самостійність, роль у житті класу. Чи користується актив класу авторитетом серед учнів ?
  - Лідери формальні і неформальні. Активність (активні – пасивні) та колективізм лідерів (колективістські – ізольовані).
  - Взаємовідносини у класі (дружний клас – не дружний).
  - Окремі угруповання у класі. На якій основі вони утворені. Відносини між угрупованнями та між учнями в угрупованнях.
3. Навчальна робота класу.
  - Стан успішності та ставлення до навчання (відповідальне – безвідповідальне). - Інтерес до знань (підвищений – слабкий).
  - Ставлення до окремих предметів (люблять – не люблять).
  - Участь у предметних гуртках, факультативах.
4. Громадська робота класного колективу.
  - Ставлення до громадської роботи: активність, інтерес, учні виконують доручення під контролем.
  - Наявність навичок громадської роботи: вміння планувати, організовувати, керувати, оцінювати свою діяльність та діяльність однокласників.
5. Суспільно-моральний рівень колективу.
  - Обізнаність у поточних подіях у країні та за кордоном.
  - Чи читають учні періодичну пресу ? Чи дивляться вони телевізор (регулярно – ні) ?
  - Зміст виховних заходів та активність учнів при їх проведенні: а) високий; б) середній; в) низький.
  - Наявність традицій у колективі.
  - Кращі моральні якості людського суспільства (відповідальність, сумлінність, патріотизм тощо) характерні: а) для більшості учнів; б) для половини класу; в) не сформовані

у більшості учнів; г) властиві лише окремим учням. - Ставлення до праці. - Культура поведінки.

- Притаманні повага до оточуючих та тактовність: а) для більшості учнів; б) для половини класу; в) для окремих учнів; г) відсутні.

- Учні ставляться до вчителів: а) з повагою, виконують їх вказівки; б) скептично, завдання виконують під тиском; в) не поважають учителів, саботують їх вказівки.

6. Рівень естетичної вихованості колективу. Наявність естетичних знань та естетичних смаків школярів. Їх участь у творчих гуртках.

7. Здібності окремих учнів.

8. Рекомендації та поради щодо поліпшення навчально-виховної роботи